

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque
Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

xv. De offendentibus S. R. E. Cardinales, & alios Praelatos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13883

Tertio est, ut ad vim accedant, vel ab ea recedant, vel in ea motentur; unde si quis talem offenderet, antequam sit in accessu, vel post redditum, excommunicationem hanc non incurrit, ex Sebast. Medice, in 2. par. Summæ, tit. 9. q. 7. nu. 149. Immo, si peregrinus, vel Romipeta Roma, vel extra delinquat, poterit tam a iudice, quam ab alijs puniri, & peccati absque hoc quod incurrat excommunicationem, quia tunc non punitur, ut peregrinus, sed ut malefactor, ut rectè Alphonsus Viualdus in expositione Bullæ cænæ, nu. 82. annotavit.

ADDITIO.

Adde, Censuram hanc incurrit offendentes eos, qui devotionis quidem causa principaliter Romam adeunt; sed etiam minus principaliter ob alia negotia. Non tamen videntur eam incurrere, si offenderent illos, qui iter quidem arripunt devotionis causa, sed postea in itinere propositum illud mutant; & ratio est manifestata quia, factio accedendi Romam devotionis causa, non fuit consummata, sed tantum incepta.

De offendentibus S. R. Ecclesiæ Cardin.
& alios Prælatos.
Cap. XV.

SYMMARIUM.

- 1 *Cardinales Ecclesiæ Roma, & alios Prælatos offendentes, excommunicationem Bullæ cænæ incurrun.*
- 2 *Excommunicatio vndecima Bullæ cænæ, quas personas, et actiones comprehendat.*
- 3 *Excommunicatio, qua offendentes S. Ecclesiæ Rom. Card. & alios prælatos excommunicantur, quando in Bulla cænæ primo posita fuerit.*
- 4 *[Episcopi] nomine quis intelligendus.*
- 5 *[Percutientis] nomine quid significetur.*
- 6 *[Capere] is aliquem dicitur, qui cum effectu, seu captura reali illum capit.*
- 7 *[Hostiliter insequi] quis dicendus, ut penam contra hostiliter aliquem insequentem latam incurrat.*
- 8 *[Ejicientes] quinam propriè dicendi sint.*
- 9 *[Mandantium] nomine regulatè intelliguntur mandantes, secuto effectu.*
- 10 *[Mandans] quo casu, ex solo mandato, absque eo quod sequatur effectus excommunicationem incurrat.*
- 11 *[Ratum habens] is confertur, qui quod eius nomine factum est, approbat.*
- 12 *Consilium nudum quodnam dicendum, & quibus modis consilium præstari possit.*
- 13 *Favor simplex, & dolosus quidnam sint.*

Excommunicatio vndecima fertur in hæc verba: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes S. R. E. Cardinales, ac Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, sedisque Apostolicæ Legatos, vel Nuncios, aut eos a suis Diocesis, territorijs, terris, seu dominijs, ejicientes. Nec non ea mandantes, vel rata habentes, seu præstantes eis auxilium, consilium, vel favorem.*

Canonis huius materia est sacrilegium, quo Sancta Ecclesiæ in membris suis principalibus offenditur, ex Caieta, verbo, excommunicatio, cap. 11. & 12. Et quoad personas

est uniuersalis, Quoad actiones principales continet nomen. Primò, interficere. Secundò, mutilare. Tertiò, vulnerare. Quartò, percutere. Quintò, capere. Sextò, carcerare. Septimò, detinere. Octauò, hostiliter insequi. Nonò, è locis suis eijcere. Quoad actiones accessorias, sunt quinque. Mandare, Ratum habere, Auxiliari, Consulere, Favere. Personæ quæ prohibentur offendi actionibus prædictis, sunt Primò, Cardinales; Secundò, Patriarcha; Tertiò, Archiepiscopi; Quartò, Episcopi; Quintò, Sedis Apostolicæ Legati; Sextò, Nuncios eiusdem sedis. Loca vero, ex quibus Personæ prædictæ eijci prohibentur, sunt Primò, è suis Diocesis; Secundò, è suis Territorijs; Tertiò, è Terris; Quartò, è dominijs.

3 *Circa quem Canonem sciendum est*

Primo, hunc Canonem non esse ita antiquum in Bulla cænæ, ut sunt præcedentes; Nam in Bulla Martini V. apud S. Anto. non fit mentio huius, neque apud Syluestrum, aut Tabienam; nec vllus antiquior Caiet. huius meminit; unde probabile est, incepisse, vel sub Leone X. vel sub Iulio II. vel paulo ante; Immo nec in Bulla Iulij III. apud Martinum Ledes. 2. 4. q. 26. ar. 2. pag. 356. col. 2. fit mentio Cardinalium, aut Legatorum, & Nunciorum Sedis Apostolicæ, & in Bulla Pauli papæ IV. apud Sotum 4. d. 2. q. 2. art. 3. post conclus. 5. Canon iste omnino prætermisus est; sed neque in Bulla Pij V. apud Toletum in expositione excommunicationis Octauæ, & lib. 5. instr. Sacer. c. 8. vers. *Quartum* genus, neque in prioribus Bullis Gregorij XIII. mentio est Cardinalium; in illa tamè vltima eiusdem Gregorij XIII. sub anno 1584. apud Nau. in Man. c. 27. nu. 67. mentio facta est Cardinalium, & aliarum personarum, quæ in hac Bulla Clementis VIII. recensentur.

De hac autem materia habentur duo Canones in iure Canonico, quorum vnus est Bonifacij Papæ VIII. in cap. *Felicis de penis* lib. 6. vbi id statuitur quoad Cardinales; & intelligitur hoc de Cardinali, siue habeat capellum, siue non, dummodo sit nominatus in Cardinale, & asserit, quia ex tunc verus Cardinalis est, ut notat Pal. 4. d. 1. §. q. 3. art. 2. casu 16. Alter est Clementis V. in Clem. *Si quis suadentes de penis*, vbi id de Episcopo decretum est, cum alijs multis, & casus d. *Felicis*. referuatus fuit Papæ, sicut etiam casus, d. Clem. *Si quis suadente*. horum etiam duorum Canonum mentionem faciunt. S. Anto. 3. p. tit. 25. c. 2. & 3. Angelica, verbo, excommunicatio, §. casu 9. & casu 13. Syl. verbo, excommunicatio, 7. nu. 22. excommunicatione 11. & nu. 43. excommunicatione 15. Tabiena, verbo, excommunicatio, §. Casu 2. & casu 3. & Caiet. verbo, excommunicatio, c. 11. & 12. Similis constitutio habetur edita a Pio V. Anno 1569. Quartodecimo Kalen. Ianuarij, & Pontificatus sui anno quarto, quæ incipit, *In felicis seculi*, & est constitutio 93. eiusdem, qui prædictam Bonifacij VIII. constitutionem editam contra offendentes S. R. E. Card. etiam ad scientes, & non reuelantes extendit. Immo Alphonsus Viualdus in expositione Bullæ cænæ, nu. 86. citans Armitlam, verbo, excommunicatio, c. 21. & Episcopum Scalèsem in suo Enchiridio in explicatione huius casus, addit, quod licet in hac Clausula Bullæ cænæ tantum fiat mentio Cardinalium, Archiepiscoporum, Episcoporum &c. extendenda est tamen ad percutientes, vulnerantes &c. Clericos, vel Religiosos familiæ Cardinalium &c. Quod dictum, tunc solum verum esse censeo, quando hæc faciant in prædictos familiæ eorum, intuitu Cardinalium, & aliorum, de quorum familia sunt; tunc enim iniuria illa ipsis Cardinalibus infertur censetur; secus autem si ex priuato odio, aut inimicitia aliquem ex eorum familia percusserint, aut vulnerauerint.

Secundo, Nomine *Episcopi* intelligitur ille, qui est consecratus, non autem qui est tantum electus & non consecratus; quia electus, & non consecratus non est Episcopus, licet sit administrator, & episcopus electus ex communi Canonistarum sententia, gl. in Clem. 2. in verbo, Pontificum, de celebr. Miss. Arch. in c. illud, d. 23. Dom. in c. fi. de sen. & re iud. lib. 6. Bald. in l. si nondum, C. de furtis, Fel. in c. Eam te, de refer. Angelica, verbo, excommunicatio 5. casu 13. nu. 1. S. Anto. 3. p. tit. 25. c. 3. & citat Pau. & Io. And. Syl. verbo, excommu. 7. num. 44. excommunic. 15. & Caiet. verbo, excom-

excommunicatio, c. 12. Nau. in Man. c. 27. nu. 67. vers. octava. Alphons. Vivaldus in expositione Bullae cœne; numero 19. & Toletus in explicatione eiusdem Bullae, §. Octavo. Notab. 2. & lib. 5. instruct. Sacerdot. cap. octavo, vers. *Tertium genus*. Unde electus tantum, & non consecratus, protectione Canonis huius non gaudet, & multo minus presentatus tantum, confirmatus, institutus, aut promissus, etiam si possessionem adeptus sit; secus autem dicendum est de Episcopo consecrato, qui renouavit Episcopatum, & non ordinatus; talis enim huius Canonis protectione gaudet.

5 *Tertio*, nomine, *Perueniens*, intelligitur ille, qui non iure, sed iniuste hoc facit; quia si se defendendo hoc fecit, non erit excommunicatus, tunc enim cessat pena, arg. c. significasti, 2. §. si verò, de homic. Nam vim vi repellere licet, si cum moderamine inculpata tutele, d. c. significasti, 2. & l. vi vim, ff. de iust. & iure, & leg. 1. C. unde vi, & id expressè docent gl. in c. felix, in verbo percussit, de penis, libro 6. S. Ant. p. 3. tit. 2. §. c. 2. & ca. 3. Sylu. verbo, excommunicatio, 7. nu. 23, excommunicatione 11. ver. Primo, Tabiena, verbo excommunicatio 5. casu 2. §. Tertio, & Nau. in Man. c. 27. nu. 67. vers. sexta. Sic etiam, qui probabiliter ignorans percuteret aliquem istorum noctu, aut interdum habitu alieno repertum, ex Nau. & arg. c. 2. de constit. excommunicationem hanc non incurreret.

6 *Quarto*, *Capere*, accipitur hoc loco cum effectu, i. cum reali captura, unde, si non capiatur aliquis istorum, sed insultus ei fiat ad domum, vel ei fiat iniuria, vel si obsideatur in domo, vel in castro, non ut ibi custodiat, sed ut inferatur ei verecundia, non incurritur excommunicatio huius Canonis, ex Innoc. in c. Nuper, de sent. excom. Archiep. quem referunt Sylu. & Tabiena, vbi sup. eum sequentes, idemque docent S. Ant. 3. p. tit. 2. §. c. 2. & Angelica, verbo, excommunicatio 5. casu 9.

7 *Quinto*, *Hosiliter insequi* hic intelligitur ex S. Ant. 3. p. tit. 2. §. c. 2. & Syl. verbo, excommunicatio, 7. nu. 23, excommunicatione undecima, vers. Primo, & alijs, insequi aliquem istorum tanquam hostem, & inimicum capitalem animo grauius offendendi; Item, secundum eosdem DD. insequi publice, & manifestè, quamuis animo non ita hostili; Nam talis insecutio est valde iniuriosa.

8 *Sexto*, *Eijcientes* censentur illi iudices seculares, qui personas hic expressas è iustis, & Regnis eiiciunt; secus autem si solum eiiciant è Curia Regis, vel ex alio loco, qui non esset Diocesum eorum; tunc enim, quamuis peccant, non tamen excommunicationem huius Canonis incurrunt, ex Nau. in Man. c. 27. num. 67. vers. Quinta, quia nec verba Canonis, nec ratio eius eis aptantur, ut constat.

9 *Septimo*, nomine *Mandantium* intelliguntur mandantes, secuto effectu; Quotiescunque enim excommunicantur mandantes (& hoc maxime quando actio hæc est accessoria, ut in præfenti Canone) non incurrunt censuras, nisi secuto effectu illo, quem mandarunt, gl. in Clem. Si quis suadente, in verbo Mandauerit, & ibi Paul. & Ioanni. And. de penis. S. Anton. 3. p. tit. 2. §. c. 3. Sylu. verbo excommunicatio, 7. num. 44. excommunicatione Decimaquinta vers. primo, & Tabiena, excommunicatio 5. casu 2. §. Quarto, Qui omnes requirunt factum perfectum, ut scilicet sequatur insecutio, vel percussio, vel captio &c. ex tali mandato, ad hoc, ut mandans excommunicationem incurrat. Quod si ille qui mandauit, reuocat mandatum suum, & reuocatio peruenerit ad mandatarium, etiam si Mandatarium postea non obitante reuocatione, exequatur ille, qui mandauit, in censuram non incidit; Quia, ex quo sufficienter reuocauit factum, non præsumitur ex vi mandati, sed ex culpa Mandatarii commissum delictum.

10 *Excipitur*, communiter vnus casus, in quo mandantes principaliter excommunicantur eo ipso quod mandant, etiam si non sequatur effectus, ut habetur in c. Pro humani, de homicid. lib. 6. si quis mandat Christianum interfici per assassinos. Alij alios casus addunt, de quibus non certo constat.

11 *Ottavo*, *Raptum habentes*, Quod intelligitur, cum eius contemplatione, & nomine sit factum, alias ratum habere non possit. Reg. Ratum quis, de regu. iur. lib. 6. glo. in cap.

Felix, in verbo, ratum habuerit, de penis, lib. 6. & gl. in Clem. Si quis suadente, in verbo, Ratum habuerit, de penis, Paul. 10. And. in d. c. felix, S. Ant. 3. p. tit. 2. §. c. 2. & c. 3. Sylu. verbo, excommunicatio 7. nu. 23. excommunicatione undecima, vers. primo, & Tabiena, verbo, excommunicatio 5. casu 2. §. sexto, Quicquid 10. Monachus ex gl. in d. c. felix contradicat.

12 *Nono*, *Consilium* intelligitur si audulenter, non nudè, dicitur autem nudum, quod nihil adijcit ad peccandum, hoc est, sine quo alter illud esset facturus, ex gl. in c. Nuper 2. in verbo consilium impendendo, de sen. excom. & Paul. & 10. And. & S. Ant. 3. p. tit. 2. §. c. 2. & c. 3. Sylu. in verbo, excommunicatio, 7. nu. 44. excommunicatione Decimaquinta, vers. primo, & Tabiena, verbo excommunicatio 5. casu 2. §. Quinto. Præstat autem consilium suadendo, rogando, impellendo, instruendo, vel securitatem utilitatem ostendendo, ut notatur in c. ad audientiam, de homicid. S. Anton. & Sylu. vbi sup.

13 Et similiter *Fauor* non intelligitur de nudo, & simplici, qui scilicet nihil adijcit ad peccandum, sed de dolo, qui aliquid operatur ad insecutionem, percussionem, electionem, &c. ex gl. in c. felix, in verbo, fauorem, de penis, lib. 6. S. Anton. & Sylu. locis proximè allatis, & Tabiena, verbo, excommunicatio 5. casu 3. nu. 2. §. 1. Danes autem consilium, auxilium, vel fauorem non incurrunt hæc censuram, nisi sequatur occisionis, verberationis, aut detentionis effectus, ex Alphons. Vivaldo vbi sup. nu. 89.

De offendentibus recurrentes ad Curiam Romanam pro suis negotijs. Cap. XVI.

S Y M M A R I V M.

- 1 Offendentes ad Curiam Romanam recurrentes pro suis negotijs in Bullam cœne incidunt.
- 2 Excommunicatio duodecima Bullae cœne, quas personarum, & actiones comprehendat.
- 3 Excommunicatio, quam offendentes ad Curiam Romanam negotiorum gratia recurrentes incurrunt, quanta sit antiquitatis.
- 4 Actiones in hac excommunicatione fieri prohibita, ut eas exercentes, in Bullam cœne incidat, quales esse debeant.
- 5 [Recurrere ad Curiam] quis intelligatur.
- 6 [Procurans, & Procurator] qualiter inter se differant.

1 **E**Xcommunicatio Duodecima fertur in hac verba: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per se, vel per alios, personas Ecclesiasticas quasunque, vel seculares, ad Romanam Curiam super eorum causis, & negotijs recurrentes, ac illa in eadem Curia prosequentes, aut procurantes, negotiorumque gestores, aduocatos, procuratores, & agentes, seu etiam Auditores, vel Iudices super dictis causis, vel negotijs deputatos, occasione causarum, vel negotiorum huiusmodi, occidunt, seu quoquomodo percutiunt, bonis spoliant, seu qui per se, vel per alios directè, vel indirectè delicta huiusmodi committere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel fauorem prestare non verentur, cuiuscumque præminentia, & dignitatis fuerint.*

2 *Canonis* huius materia est sacrilegius, quo ex certa speciali causa (scilicet, vel negotij) offenduntur, qui sub protectione sunt Sedis Apostolicæ, ex Caie. verbo, excommunicatio, c. 15. Quoad personas autem offendentes est vniuersalis, cuiuscumque præminentia, & dignitatis fuerint; Quod ad personas vero prohibitas offendi, continet nouem genera